De Blanes al món

Una exposició al CCCB treu a la llum per primer cop materials de l'arxiu de l'escriptor xilè Robert Bolaño, mort el 2003 i que va viure molts anys a Girona i Blanes; la mostra viajtarà a Santiago de Xile, Buenos Aires, Nova York, Berlín i Madrid.

ALFONS PETIT

Qualsevol escriptor jove en llengua castellana, avui, ha de passar per Roberto Bolaño; de la mateixa manera que ell deia que els autors de la seva generació havien de seguir els serrells de les obres de Borges, avui qualsevol escriptor en castellà s´ha de mirar en Bolaño, és tot un clàssic contempo rani». L´afirmació és de Juan Insua (Zárate, Argentina, 1954), cap de projectes del CCCB Lab i director del festival literari Kosmopolis. Insua ha estat, amb l´editora i periodista nord-americana Valerie Miles (Nova York, 1963) –establerta a l´Estat espanyol des de fa més de vint anys–, el comissari de l´exposició Arxiu Bolaño. 1977-2003, que es pot visitar al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB) fins a finals d´aquest mes de juny. Organitzada coincidint amb el desè aniversari de la mort de l´escriptor xilè (nascut el 28 d´abril del 1953 i que va viure a Girona i Blanes entre el 1980 i la seva defunció, víctima d´una malaltia hepàtica, el 14 de juliol del 2003), la mostra reuneix una àmplia selecció de materials procedents de l´arxiu de Bolaño: concretament, s´hi mostren 230 originals (molts dels quals manuscrits) i un centenar de fotografies i de llibres, a més de set audiovisuals creats expressament pel CCCB, entrevistes i nombroses publicacions periodístiques sobre l´escriptor. Tot plegat, segons Insua, «fruit d´un intens treball de recerca d´un any i mig, a partir de la feina prèvia de classificació i ordenació que ja havia fet la vídua de Bolaño, Carolina López».

De fet, tot el material que forma part de l´exposició –i molt més encara per estudiar– va quedar, a la mort de Roberto Bolaño, tancat en caixes a la seva casa de Blanes, «segons la disposició que el mateix Roberto havia realitzat», ha explicat Carolina López: «No va ser fins a principis del 2006 que es va iniciar el treball d´ordenació i classificació de tota la documentació que compon l´Arxiu Bolaño». Un treball que té encara apartats pendents, però que ja ha permès per exemple localitzar diversos escrits inèdits. Part d´aquest material ja analitzat és el que forma part de l´exposició Arxiu Bolaño. 1977-2003, que després de la seva estada a Barcelona iniciarà una itinerància d´un parell d´anys per tot el món: segons comenta Insua, es podrà veure a Santiago de Xile, Buenos Aires, Nova York, Berlín i Madrid. I és que Roberto Bolaño ha aconseguit el reconeixement internacional, i està considerat un dels escriptors més importants de la seva generació: «S´ha convertit en un fenomen global –apunta Insua–, sobretot des que va rebre la "benedicció" als Estats Units. Allà la seva obra hi va ser traduïda l´any 2008 i és un dels autors més llegits de tota la literatura mundial».

Bona part d´aquestes obres de Bolaño que tant triomfen per tot el món van ser escrites a les comarques gironines, perquè va ser a Girona i a sobretot a Blanes on l´autor va desevolupar la major part de la seva intensíssima producció literària. Després de passar la infància al seu país natal, Bolaño va marxar el 1968, amb la seva família, a Mèxic, on va viure l´adolescència. Però aviat va prendre la decisió d´abandonarels estudis i

dedicar-se a la seva vocació d´escriptor: va viatjar per Llatinoamèrica, va tornar a Xile en els mesos previs al cop d´Estat de Pinochet, va ser empresonat i alliberat vuit dies després, i el 1975 se´n va tornar a Mèxic, on va fundar el Moviment Infrarealista amb diversos poetes mexicans.

En aquesta etapa escriu sobretot poesia, però el 1977 viatja a Barcelona, ciutat on passarà tres anys i on coneixerà Antoni García Porta, que es convertirà en gran amic i coautor de la seva primera novel·la, Consejos de un discípulo de Morrison a un fanático de Joyce(1984). L´any 1980, Roberto Bolaño arriba a Girona, ciutat on ja resideixen la seva germana Salomé i el seu cunyat. Combina la creació literària amb feines diverses –entre les quals la de vigilant nocturn al càmping Estrella de Mar de Castelldefels–, coneix Carolina López, amb qui es casarà el 1985, i aquell mateix 1985 es trasllada a Blanes, on la seva mare ha muntat una botiga de joieria –en la qual Bolaño treballarà de dependent– i Carolina López ha trobat feina a l´Ajuntament.

Comencen uns anys de fecunda producció: Roberto Bolaño guanya diversos premis, publica algunes obres, neix el seu fill Lautaro (1990; el 2001 naixeria la seva filla, Alejandra) i el 1994 decideix dedicar-se exclusivament a la literatura; des de llavors veuen la llum obres tan importants com La literatura nazi en América, Estrella distante, Llamadastelefónicas i Los detectives salvajes, de 1998, amb la qual guanya el premi Herralde i el premi Rómulo Gallegos i que suposa un punt d´inflexió en la repercussió de la seva carrera literària.

Entre aquest moment i la seva mort, el juliol de 2003 (les seves cendres, per exprés desig seu, van ser dispersades a la badia de Blanes), la producció literària de Roberto Bolaño va ser intensíssima, però els fruits van ser pòstums: el 2004 apareix 2666, considerada la seva obra culminant, i posteriorment veuen la llum treballs com Entre paréntesis, La Universidad Desconocida, El secreto del mal , El Tercer Reich o Los sinsabores del verdadero policía.

Una bibliografia que encara podria crèixer en el futur a partir del material inèdit –narrativa i poesia–que encara queda als arxius de Bolaño i sobre el qual han treballat tant Carolina López com Juan Insua i Valerie Miles: «Robert Bolaño ho guardava tot. Malgrat la seva petita glòria tardana, ell sempre va ser conscient de la seva potència literària, i per això era tan sistemàtic a l´hora de treballar». En aquest sentit, Insua també elogia «el bon criteri dels hereus de Bolaño de respectar la voluntat de l´autor pel que fa al seu arxiu, i de mantenir-lo amb l´ordre i l´estructura que ell mateix havia organitzar». Tot aquest material es conserva a Blanes i segons el comissari de la mostra del CCCB ha de donar lloc en el futur a nous treballs sobre l´escriptor: «Com a autèntic clàssic contemporani que és, hi ha moltes coses a fer encara sobre Bolaño, al marge de donar a conèixer els seus escrits inèdits... Les obres anotades, la biografia, la classificació, arxiu i anàlisi de la correspondència... És força inesgotable, tot el material que va deixar».

Al marge dels materials literaris que s´hi han trobat, hi ha molts elements que han cridat l´atenció dels comissaris a l´hora d´analitzar l´arxiu de Bolaño. La seva cal·ligrafia, per exemple, tenint en compte que bona part dels originals són manuscrits (també n´hi ha escrits a màquina i amb ordinador): «Sorprèn la cal·ligrafia dels quaderns i llibretes datats entre el 1977 i el 2003: és una cal·ligrafia llegible i serena, que no sembla que s´alteri

per res del que s´hi diu, s´hi rumia o s´hi explica». Segons Insua, «també resulta significatiu el vertigen de les llistes que l´autor assumeix: llistes de poetes, filòsofs, científics, militars i artistes, llistes de relats que conformaran llibres, llistes de personatges de totes les seves novel·les, llistes de nombres que tenen un significat enigmàtic. Com si el saber enciclopèdic fos encara una assignatura indeleble al servei de l´escriptura».

Font del document: http://www.diaridegirona.cat/cultura/2013/06/07/blanes-al-mon/620999.html?utm_source=rss